

52 GÜNLÜK İTTİFAK

Başbuğ Erbakan, Mücahit Türkeş

Üçlü ittifakın ilk tohumları 1987'nin nisan ayında atılmıştı. Dönemin Genel Başkanı Ahmet Tekdal, MÇP'den genel başkanlığa yeniden seçilmiş olan Abdülkerim Doğru'ya yaptığı kutlama ziyaretinden sonra "inanınların tek parti çatısı altında birleşmesi"ni temenni ettiklerini söylemişti. Zaten Doğru, MÇP'nin manevi lideri Türkeş'ten de icazet almıştı. Ama olmadı... **RUŞEN ÇAKIR**'ın yazı dizisi **7. Sayfada**

52 GÜNLÜK İTTİFAK

RUŞEN ÇAKIR

SUNUŞ

Kitle partilerinin dışında kalan sağ oluşumlara genellikle üç tarzda yaklaşıyor: Yok sayma; varlıklarını kabul edip güç ve önlemlerini küçümseme; attıkları her adımı aşırı ölçüde benimseyip, bunlardan felaket uyarıları üretme. RP-MÇP-IDP ittifakını ele alan bu yazı dizisinde mümkün olduğu kadar bu önyargılı yaklaşımlardan uzak durulmaya çalışıldı. Bu amaçla yalnızca ittifak olayında şu ya da bu biçimde şu ya da bu tarafta yer almış kişilerle görüşüldü. R.Ç.

Başbuğ Erbakan, Mücahit Türkeş

MÇP Genel Merkez telefonu 24 Eylül günü sabah saat 03.30'da çaldı. Refah Partisi MKYK üyesi Hasan Hüseyin Ceylan, MÇP Genel Başkan Yardımcısı Şevket Bülent Yahniçi'ye "birlikte tost yemeyi" teklif ediyordu.

'Her şey bitti' derken gelen telefon tabii ki tost yemek için değildi. MÇP ve İslahatçı Demokrasi Partisi (IDP) ile işbirliğine gitme konusunda büyük bir kararsızlık yaşayan RP üst yönetimi son anda kararını "ittifak"tan yana vermişti.

Aydınlık Ocağı üyesi Ayhan Songar, Türkiye gazetesindeki köşesinde "Göl maya tutuyor" başlığını attı. Partilerin tabanının alabildiğine kaynaştığını, hatta "Başbuğ Erbakan, Mücahit Türkeş" esprisinin yapıldığını yazdı.

-1-

Milliyetçi Çalışma Partisi (MÇP) Genel Merkezi'nin telefonu 24 Eylül 1991 Salı günü sabah saat 3.30'da çaldı. Refah Partisi (RP) MKYK üyesi Hasan Hüseyin Ceylan, MÇP Genel Başkan Yardımcısı Şevket Bülent Yahniçi'ye "birlikte tost yemeyi" teklif etti. O esnada MÇP yöneticileri, saat 17.00'ye kadar Yüksek Seçim Kurulu'na teslim etmeleri gereken milletvekili aday listelerini hazırlamakla meşgul idiler. 23 Eylül günü saat 17.00'de yapmayı planladıkları toplantıyı saat 22.00'ye kaydırmışlardı, çünkü sabah saatlerinde 'seçim ittifakı' üzerine görüştükleri ama görüşmeleri hiçbir şey söylemeden terk eden RP yöneticilerinin yeniden arayacaklarını umuyorlardı. 'Her şey bitti' derken gelen telefon tabii ki tost yemek için değildi. MÇP ve İslahatçı Demokrasi Partisi (IDP) ile seçim işbirliğine gitme konusunda büyük bir kararsızlık yaşayan RP üst yönetimi, en son anda kararını 'ittifak'tan yana vermişti. Böylece üç partinin yöneticileri sabaha karşı ortak liste belirlemeye başladılar ve 'inanınlar Refah'ta birleşti.'

20 Ekim 1991 erken genel seçimleri için gerçekleştirilen üçlü ittifakın ilk tohumları 1987'nin nisan ayında atılmıştı. Dönemin Genel Başkanı Ahmet Tekdal, MÇP'de genel başkanlığa yeni seçilmiş olan Abdülkerim Doğru'ya yaptığı kutlama ziyaretinden sonra basın mensuplarına "inanınların tek parti çatısı altında birleşmesi"ni temenni ettiklerini söylemişti. Zaten Doğru da MÇP'nin genel başkanı olması yolunda partinin manevi lideri olan Alpaslan Türkeş'in önerisini, benzer bir niyetle kabul etmiş, Türkeş'ten de icazet almıştı. Ama olmadı. Tekdal, partisinin etkili çevrelerinden gelen baskılar sonucu geri adım attı. Birleşme yolunda başlatılan çalışmalar daha başında kesildi.

1989 mart ayındaki yerel seçimlerden ANAP'ın büyük bir mağlubiyetle çıkmasıyla ülkenin içine girdiği erken seçim havası üç partinin birleşmesi yolundaki niyetleri yeniden gün ışığına çıkarttı. Artık RP ve MÇP'nin başlarında asli liderleri vardı. IDP, bölüsel bir gelişmeye fazlasıyla razıydı. İnisiyatif ise MÇP'den geldi. MÇP yöneticileri, çeşitli vesilelerle ziyaret ettikleri RP, IDP ve hatta DSP'nin genel sekreterlerine, liderlerine iletilmesi için Türkeş'in yazdığı mektupları taşıdılar. Türkeş'in mektuplarındaki ana tema, özellikle belli bir oy oranının altındaki partileri tehdit eden seçim yasasındaki anti-demokratik hususları aşma yolunda birlikte çözümler arama önerisiydi. Ancak somut hiçbir gelişme yaşanmadı. Daha sonra Türkeş, bizzat Necmettin Erbakan'ın ziyaret edip önerisini tekrarladı. Yine hiçbir şey olmadı.

Önce iç ittifaklar

ANAP Genel Başkanı ve Başbakan Mesut Yılmaz, erken genel seçimlere hazır olduklarını söyleyip TBMM'de seçimlerin 20 Ekim 1991'de yapılmasının kararlaştırıldığı tarihinden sonra bu kez Erbakan Türkeş'i ziyaret etti. 'Seçim bataklığı'nı birlikte aşmayı önerdi. Türkeş tabii ki bu öneriyi reddetsüz kabul etti. Hemen partilerin ge-

Üçlü ittifakın ilk tohumları 1987'nin nisan ayında atılmıştı. Dönemin RP Genel Başkanı Ahmet Tekdal MÇP'den genel başkanlığa yeniden seçilmiş olan Abdülkerim Doğru'ya yaptığı kutlama ziyaretinden sonra basın "inanınların tek parti çatısı altında birleşmesi"ni temenni ettiklerini söylemişti. Zaten Doğru, MÇP'nin manevi lideri Türkeş'ten de icazet almıştı. Ama olmadı...

nel sekreterleri **Oğuzhan Asiltürk** ve Devlet Bahçeli tarafından görüşmelerin başlatılması kararı alındı.

Fakat olaya sonradan dahil olan IDP dışında iki partide de muhtemel bir ittifaka sıcak bakmayan etkili kişi ve gruplar mevcuttu. MÇP'de, RP'ye daha yakın gözükten, eski Ülkü Ocakları Başkanı **Muhsin Yazıcıoğlu**'nun başını çektiği 'Türk-İslam Ülkücüleri' bölüsel bir gelişmenin, partinin içinde giderek güç kazanmaları sürecini sekteye uğratmasından endişeleniyorlardı. Devlet Bahçeli, **Muharrem Semsek** gibi isimlerin temsil ettiği 'devletçi' çizgi ise RP'nin rejim aleyhtarı radikal çıkışlarının kendilerini zor durumda bırakacağını düşünüyorlardı. Ama bütün itirazlar Başbuğ'un terçimini çok iyi bildikleri için seslerini fazla yükseltmediler. Nitekim ilk ve son sözü söyleyen Alpaslan Türkeş oldu: Hareket mutlaka Meclis'e taşınmalıydı. MÇP'nin daha fazla televizyondan, basından yararlanma imkânına sahip olmamaya; devlet yardımından mahrumiyete; ülke yönetiminden uzak kalmaya tahammülü yoktu. Aynı MÇP'nin tek başına yüzde 10'luk ülke barajını geçme gücü de yoktu.

RP içindeki sorunlar ise çok daha vahimdi. Partinin en önemli kadro ve oy kaynağı olan Kürtleri 'ırkçı-şoven' MÇP ile işbirliğine ikna etmek çok zordu. Aynı şekilde son on yılda daha yoğun ve bilinçli bir şekilde İslamcı düşüncüyü benimseyen, dolayısıyla ümmetçi perspektifi netleşen parti tabanını milliyetçiliği hoş görmeye sevk etmek de çok zordu. Ayrıca RP ülke barajını aşamama endişesinden de epey uzaktı, çünkü yerel seçimlerde ulaşılan yüzde 9.8'lik oran az bir gayretle yüzde 10'a çıkartılabildi.

Öte yandan muhtemel bir ittifakın, seçim sisteminin anti-demokratik yönlerinin de sayesinde, özellikle İç Anadolu'da çok sayıda milletvekili kazandıracakı kesindi. Şansın yaver gitmesi, DYP, ANAP ve SHP'nin birbirleriyle karan kırına yarışıp birçok seçim bölgesinde barajı geçememesi durumunda 100-150 milletvekiline ulaşmanın bile mümkün olduğu hesapları yapıyorlardı. ANAP ve DYP'nin büyük bir hızla vitrinlerini 'liberalleştirme'leri ne tepki duyan milliyetçi muhafazakâr seçmenler için ne RP ne MÇP ne de IDP tek başlarına cazipti. Fakat üçlü bir ittifak, bu kişiler için bir çekim merkezi olabilir.

İttifakın getirecekleri ve götürcekleri üzerine yapılan hesaplar kısa süre içinde RP'de tartışmalara, çatışmalara, kamplaşmalara, hatta kavgalara yol açtı. **Oğuzhan Asiltürk**, **Recai Kutan**, **Hasan Hüseyin Ceylan**, **Zekeriya Kahraman** gibi isimler ittifakın gerçekleşmesi için ellerinden geleni yaparken, **Fehim Adak**, **Fuat Fırat**, **Bahri Zengin** gibi üst düzey yöneticileri bunu engelleme yolunda yoğun bir gayret gösterdiler. Bu arada Halkın Emek Partisi (HEP) ile ittifak yapılması gündeme geldi. RP'den Şırnak adaylığı için başvuran eski Bayındırlık Bakanı **Şerafettin Elçi**'nin arabuluculuğunu yapmaya çalıştığı bu işbirliğine RP'nin İstanbul, Ankara, İç Anadolu ve Karadeniz örgütlerinden, ayrıca 'dışarıdan' gelen tepkiler nedeniyle bu fikirden hemen vazgeçildi. Zaten HEP üst düzey yöneticileri de RP'yi 'gerici' olarak niteleyip aynı tavrı almıştı.

Anahtar hiç kuşkusuz Necmettin Erbakan'daydı, ama o da hangi kapıyı açacağından sonuna kadar tereddüt etti. İttifakın en büyük ısrarcısı olan IDP Genel Başkanı **Aykut Edibali**'ye "Siz buyrun gelin, ama Türkeş'le bu iş olmaz" dedi. Bu arada, somut bir ilerleme katetmeksizin

kesintili olarak süren görüşmelerde MÇP tarafı anayasa ile seçim yasasının doğurduğu engelleri tümüyle bertaraf edebilecek şu formülü önerdiler: "MÇP ve IDP seçimlere katılmama kararı alın. Bu partilerden istifa edecek kişiler RP listesinden aday olsunlar."

RP bu öneriyi Türkeş'in RP listesi dışında bağımsız aday olması durumunda kabul etti. Başbuğlarını daha işin başında mahkûm eden böyle bir teklifi MÇP'liler hemen reddettiler.

İttifak oldu-bitti

Eylül ayının ortalarına doğru ittifak yanlısı ve karşıtı RP'liler alınacak kararda belirleyici olmak için Ankara'da kamp kurdular. Özellikle partinin Kürt kökenli üyeleri muazzam bir kulis faaliyeti yürüttü. MÇP ile işbirliği yapılması halinde RP'nin Güneydoğu örgütlenmesinin çökceği basına sızdırıldı. Günlerce sabahlara kadar süren toplantılar yapıldı. Sonunda 19 Eylül günü yapılan MKYK toplantısında 30 üyenin kararıyla MÇP ve IDP ile yapılması düşünülen seçim işbirliği anayasaya ve mevcut yasalara aykırı olduğu gerekçesiyle reddedildi. 23 Eylül pa -

zartesi günü Erbakan milletvekili aday listelerini bizzat saptadı. Ancak geceyarısı çok sayıda eksikle yeniden toplanan MKYK, sabaha doğru ittifaka 'evet' dedi.

Daha önceden yapılan aritmetik çıkar hesaplarına bu kez yeni unsur eklenmişti. Örneğin RP "Özellikle İç Anadolu'daki zaten İslami eğilimleri giderek öne çıkan MÇP tabanına bu sayede ulaşabilecek"ti. MÇP'liler ittifakın gerçekleşmesine bel bağladıkları ve yeterince maddi imkânı sahip olmadıkları için seçim kampanyasında etkili olamayacaklardı. Halbuki RP kampanya için epey mali kaynak biriktirmişti. Birkaç reklam şirketiyle birden temasa geçmişti; bunlardan Anajans oldukça çarpıcı bir kampanya hazırlamıştı. Öte yandan **Süleyman Karagülle**, **Doç. Süleyman Akdemir**, **Doç. Arif Ersoy** gibi isimlerin çalışmaları temelinde geliştirilen 'Adil Düzen' programı RP'nin ittifak içinde 'programatik' üstünlüğünün garantisiydi...

MÇP'de sorunlar, daha düğüm halini almadan Türkeş tarafından çözülmüştü. RP'deki kördüğümü ise görünürde Erbakan çözdü. İttifakın oluşturulmasında her üç partiden de bazı isimler önemli rol oynadılar. Fakat 'ittifakın mimarlığı' payesini gerçek anlamda hak eden "milliyetçi-muhafazakâr entelijansiya" oldu.

Türk-İslam Sentezi'ni formüle eden Aydınlık Ocağı, eski Milli Türk Talebe Birliği (MTTB) üyelerinin oluşturduğu Birlik Vakfı, bazı sağcı işadamlarının kurduğu İş Dünyası Vakfı, yıllardan beri bir RP-MÇP-IDP (hatta ANAP-DYP de dahil) ittifakı gibi faaliyet gösteren Türkiye Yazarlar Birliği, erken seçim kararıyla birlikte ittifakın gerçekleşmesi için vargüçleriyle çalıştılar. Sorunların kaynağı olan RP üzerinde muazzam bir baskı kurdular. Bu kuruluşların çabaları başta Türkiye ve Zaman gazetesi olmak üzere bazı basın kuruluşları tarafından da desteklendiler.

Milliyetçi-muhafazakâr güç odakları ittifakı başarılı kılp kendilerine artık itibar etmez olan; "pragmatizmi her şeyin önüne geçirip milli ve manevi değerleri kayıya eden" RP'de belirleyici olduk için Ankara'da kamp kurdular. Özellikle partinin Kürt kökenli üyeleri muazzam bir kulis faaliyeti yürüttü. MÇP ile işbirliği yapılması halinde RP'nin Güneydoğu örgütlenmesinin çökceği basına sızdırıldı. Günlerce sabahlara kadar süren toplantılar yapıldı. Sonunda 19 Eylül günü yapılan MKYK toplantısında 30 üyenin kararıyla MÇP ve IDP ile yapılması düşünülen seçim işbirliği anayasaya ve mevcut yasalara aykırı olduğu gerekçesiyle reddedildi. 23 Eylül pa -

Karşılığında hatırı sayılır bir destek; devlet ve etkili güç odakları nezdinde meşrutiyet ve iktidar ortaklığı vaat ediyorlardı. 24 Eylül salı günü sabah 02.30'da ne olduysa oldu, Necmettin Erbakan 'inanınların' RP'de birleşmesine onay verdi. Aydınlık Ocağı üyesi, ittifak ve özellikle Türkeş'e övgüler düzen **Ayhan Songar**, Türkiye gazetesindeki köşesine "Göl Maya Tutuyor" başlığını attı. Partilerin tabanının alabildiğine kaynaştığını, hatta 'Başbuğ Erbakan, Mücahit Türkeş' esprisinin yapıldığını yazdı.

Yarın: Bozkurtların Ergenekon'dan çıkışı